

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: Bajza szózata a magyar játékszin ügyében németre fordítatik; miss Pardoe híres angol író, játékszini előadások, színészek kedveskedése Pólya drnak, Pückler - Muskau hg 10 aráb lova Pesten a' Köztelken, 's a' t.; szózata Angliából a' magyar gabnakereskedés ügyében; bécsyőri vasut ügyének jelen állapota; m. n. Akademia; pozsonyi lóverseny; különféle ipar 's tőzsér-ügy 's a t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (Espana újra ellenségesen lép föl; 's a' t.) Anglia (új javaslatok Szyria ügyében; 's a' t.) Franciaország. Schweiz. Törökország. lapvélemény a' spanyol szabadítókokról; állítások 's vélemények a' keleti politikáról. —

Magyarország és Erdély

Ő cs. 's ap. kir. fős. Gaj Lajost a' horvát-illyr lap (Hirske narodne novine és Danica ilirska) kiadóját, mint gróf Czernin, Vlassics b. horvátországi bánnak írja, „horvát 's illetőleg illyr literatúrai fáradozása megismerésüül“ gyémánt-gyűrűvel méltóztatott megajándékozni, melyet illő ünnepellyel adott neki át Vlassics b. horvátországi bán.

Budapesti napló. A' magyar színház tagjai szép jelét adák, f. hó 29dikén színházi egyik orvos Pólya József ur iránti nemes hála-jóknak; midőn a' tisztelt úrnak, Fánésy és Szerdahelyi tagok szónoklata mellett, egy microscopiumot nyújtának ajándékol. E' jeles műve parisi Chevalier Károlynak, a' munkáiról ismeretes Mandel Lajostól, ki azt maga vizsgálatára használta volt, vásároltatott meg, 's Pólya orvos ur azt a' bőrbetegségek, melyekről irt jeles munkája bel- és külföldön ismeretes, körül további vizsgálatra használandja. — Zimonyi hírek szerint sept. 26án hagyta el a' nagyhirű utazó 's most vendégünk Pückler-Muskau hgnek 7 mén és 3 kanca aráb lovai a' veszteg-intézetet; kétségkívül tehát már rég óta itt is vannak: de mivel egyik mén beteg volt, az utazás lassabban történhetett. Azok, kik utközben csak betakarva látták, felőlők általjában nem ítélték alaposan; mindazáltal úgy hallatszík, hogy csak 3 vagy 4 közülök meglehetősen nagyságu, a' többi nem igen nagy, és noha még eddig igen kevésnek volt szerencséje azokat láthatni, mivel irásbeli engedelm nélkül nem juthatni hozzájuk; de híhető még is: hogy azokat idővel — ha másképp nem, legalább sétáltatáskor az üllei-uton többen is látni fogják, mint véletlenül illy alkalomkor már többen látták. E' lovakról pár hónappal ezelőtt egy körülményes kimerítő cikk vala olvasható az augsburgi Allg. Zeit. toldalékában. Neveik betűrendben következők: 1. A b a g o s c h, szürke mén. 2. A u w a m m, szürke mén. 3. B a r g u t h, sárga mén. 4. B a z e r a, szürke mén. 5. G h a b r a, szürke kanca. 6. H a m a, sötét pej kanca. 7. S c h a m m, világos pej mén. 8. S c h e i t a n, sárga mén. 9. S o c h n e, sárga kanca. 10. Z a r i f f, szürke mén. — Bajza „Szózat“ a' pesti magyar színház ügyében, hir szerint németre fordítják; a' gondolat minden esetre igen szerencsés, főleg, ha szokás szerint ferde és kaján észrevételekkel nem lesz undokítva az eredeti kiadás; mert Bajza e' közérdekű röpirata mindjárt megjelent első napjaiban oly élénkült, hogy újra tetteg bizonyult be azon többször ismételt állítás, mikép olvasó közönségünk mindenkor méltányos figyelemmel szokott viseltetni a' valódi jó és hasznos iránt, 's különösen nemzeti színészetiink ügyét oly hí részvéttel pártolja, hogy attól biztosan legkedvezőbb sikert varhatni jövendőre. — Pückler - Muskau herczeg, rögtön bekövetkezett viszonyok miatt korábbi szándékát megmásmá 's rövid idő múlva elhagyandja fővárosunkat; egy másik igen érdekes és kitűnő idegen mindazáltal huzamosb időig szándékozik Budapesten mulatni, 's ez miss Pardoe, egy lelkes angol hölgy, ki anyjával együtt már hosszabb idő óta lakik a' „7 választó“ czimű fogadóban. Miss Pardoe neve az angol világliteratúrájában igen kitűnő helyet tart elfoglalva. Konstantinápolyban másfél évig lakott e' jeles író 's annyira kiismeré a' törökök lelkülete 's egész valója minden redőjét, hogy európai híri munkája: „The city of the Sultan“ csakhamar hátszínbe nyomá azon utazási munkák tömegét, melyek fölüleges írói elegendőnek vélik egy főváros vagy birodalom népének leírására azt, ha egy tánczvizgató vagy játékszini előadás jelen lehettek, 's megbocsáthatatlan merészséggel bal következtetést vonnak gyakran az egész nemzet műveltségi állapotjára, ha talán történetesen, épen azon este botlást követ el valamelyik színész, vagy a' frissítők nem elégiték ki finnyasságát 's talán még gyomrát is megronták. Déli Franciaországot „The river and the desert, or recollections of the Rhône and the Chartreuse“ czim alatt ismerteté meg az európai olvasó világgal miss Pardoe, 's mihelyt elegendő tapasztalásokat 's ismereteket gyűjtend magának honunkról 's fővárosi életünkről, azonnal terjedelmes leírásban közlendi azokat honosival, kik néhány év óta Olaszország helyett hazánk külön részeit kezdik látogatni, 's karpati bérceink közt mindinkább feledik a' schweizi jéghegyek szépségét. Színházunkban már többször jelen volt miss Pardoe, 's Budapest minden szelb vidékét meglátogató. E' városink szépei örvendhetnek, hogy gyöngéd némbéri toll irandja le érzeményiket, mikét férfi toll soha nem adhat vissza oly eredeti sajátságban, mikép azok az ingerlekeny 's hő női szívből származnak. — Nemzeti színpadunkon f. hó 26kán „Ejféli“ adaték; 27kén „Bájjal“; 28kán „Messinai hölgy“, Schiller után Szenvey által fordítva, igen bélyegző 's megjegyzésre méltó, miszerint e' napon a' német nemzet egyik legnagyobb költőjének egyik legremekőbb művét magyar színpadon lehető tökélyel játszák, míg a' német nagy színházban ugyanazon időben legméltóbb bámulatra ragadt a' nagyszámu közönséget l'aba, a' nagyhirű elefánt kisasszony, és egy még nagyobb híri hyéna, melynek borzasztó szelidsége általános iszonyt gerjeszte; e' fenevad ugyanis, mely sírok mélyiben keresi táplálékát, gyáva kutya gyanánt hunyászkodik meg tulajdonosa nevének lábai előtt, 's ez szájába vett hus - darabokkal ingerli dühre az állatot, mely fogvicsorogtatva kapdos a' hus után 's mindannyiszor visszataszítatik; csodálatra méltó, hogy éj ena' szelidebb nőnemnek

jutott azon dicsőség e' bős fenevadon uralkodhatni; de valóban az illy mutatvány nem annyira mulattató, mint inkább borzasztó. — 29dikén „Capriciosa“ 30dikán „Beatrice di Tenda“ nagy dalmú, nézők kevesen; 31dikén „Kean“; november 1jsőén először bérfolyamban „Kénytelen király“ vigj. 2 felv., francziából fordítá Tóth Lőrincz a' magyar tudós társaság költségén. Színházi közönségünkre több jeles ujdomsor-játékot választá, Shakspeare után Vajda által fordítva; Szentpétery „Hajótörés“ czimű 5 felv. drámát hízándja jutalmi játékaul színpadunkra Desloynér után Nagy Elek által fordítva, ki ezenkül még egy új franczia drámát fordítá színpadunk számára Soulié után, melynek czime „Az örült gyermeke“. Ezenkül még reménylhetni, hogy „Julius Caesar“ is színpadunkra kerülend Shakspearetól, miután Vörösmarty már bevégezé annak fordítását 's mutatványt is közölt belőle az Athaeneum 35ik számában.

Eperjes oct. 26kán: Ns Sáros megyének legközelebb tartott énegyedi közgyűlésekor felolvastatván az országgyűlési követek többrendű hivatalos jelentései, azok következtiben többi közt hō lelkesedéssel nyilvanyták e' megye K. K. és RRdel is azon szívbeli forró ohaftást, mely szerint Maria Anna Karolina fels. Asszonyunknak, nemzeti ősi szertartás szerint Magyarország király nejává leendő ünnepélyes fölkenetését, 's illyképen ő felségének a' Nemzettel még nyájash anyai viszonyokba leendő lépését követeli által is pártoltatni határozták. —

Esztergom: Kollár István tribuniczi ezimes püspök, esztergomi kanonok 's érseki helyettes f. h. 18kán végző ájtatos esőndben aranymiséjét a' városi Bakacs-kápolnában, 's ezennel az esztergomi főkapitány három taggal dícsesekszik, kiknek érdemdiás homlokát papságuk 50 éveskorozójá ragyogtatja.

(Bécsyőri vasut.) A' bécsyőri vasut vállalkozó társasága, f. e. oct. 1sőjén tartá 2dik nagy gyűlést Sina György b. elnöktele alatt. ki következő előadással nyitá meg az ülést: „Egy éve mult, hogy szerencsem volt az első nagygyűlésben vállolatunk támadtát előadni, az ideigl. választmány addigi előmunkálkodásával 's alapszabályokkal együtt. Ez utóbbiakat az Önök által kinevezett választmány megvizsgálta 's 1838ki oct. 20kán a' es. kir. közönséges udvari kancelláriához terjeszté helybenhagyásul. Az ideigl. választmány föladata az alapszabályok helybenhagyásáig 's állandó igazgatóság-választásig nem lehete kétes, miután a' részvényes urak komoly szándékjok kezességeül, a' tervezett vasut létesítése iránt 1,250,000 fót fizettek le. Ez által ki voltak jegyezve az eszközök czél-érésre. Az alapszabályok fölterjesztésekor tehát egyszersmind ideigl. engedély kéreték vasutvonal-kitűzésre innen Németujhelyig, melynek helyzeti tervrajzait már megvizsgálá az illető es. kir. kerületi hatóság. Ezalatt gond vala e' vasut minden építészükségei földzésre. Az egész tölgyfamennyiséget és tetemes tömeg más építőt jutalmas szerződések mellett vásarlá össze a' választmány, melyek nagyobb része f. e. febr. vége felé már le is volt vágva. Hasonlag gond vala már jó előleg a' megkivántató kerék-sínnek (rail) megszerzésre, mely czélból 100 ezer mázsa angol gyártványu illynemű vas behozhatására kéreték ő felségétől engedély, mely f. e. febr. 5kén 30 ezer mázsa-behozásra, 4 pengő forintnyi vámfizetés mellett csakugyan meg is engedteték. Miután az ideigl. választmány már jó előre felszólítá a' belföldi vasgyárakat nyilványos lapok által domboru és lapos kerék - sínyvasak kiállítására, nem volt egyéb mód a' szükség-földzésre, mint az ajánlott gyárnokokkal a' legnagyobb követelések daczára is szerződést kötni, reménylven, hogy e' szokatlan gyárcikket megszokván, utóbb önként jutalmab árzsabással fognak majd megelégnüni, 's így teljesítendik a' kormány azon kívánatát, miszerint a' vasutak belföldi gyártatu művekkel legyenek ellátva. E' szerint tehát f. e. mart. 14kén, april 15kén, és jul. 6kán szerződés köttek a' wolfsbergi, wittkovitz és neubergi es. kir. vasgyárakkal, és pedig az elsővel 15, az utóbbiakkal pedig egyenkint 10 ezer mázsanyi kerék-sínre. Wolfsberggel 13 pgő forintra határozaték minden mázsanak ára, 's jutalmul ötezer pgő for. ajánlaték még e' gyárnak, ha készítenye tökéletesen kielégítend a' várakozást, mivel ez volt első, mely e' rendkívüli munkát magáramerte vállalt. Wittkovitz szinte 13 for. kapott minden mázától 's Neuberg 12 frt. 48 krt pengőben. Ez alatt f. e. mart. 1sőjén megkezdék az engedély vasutépítésre Bécs es Németujhely közt. Erre azonnal megkezdék a' föld-beváltást e' vasutvonalon, mi legnagyobb részint baráti egyezés útján történt. Ha ez nem mind legjutalmab áron vétetett is meg, legalább annyiban örvendetes megnyugvást lehet a' társaság, hogy a' létesítés-alatti vasut a' birodalom legnépesebb vidékén 's a' főváros közelében vonul keresztül, 's épen ez által rendkívüli utazó népesség reménylésre jogosít. Azon kevés esetben, mikben az ideigl. választmány kénytetve volt a' kisajátító törvény értelmiben törvényes megböcsültetéshez folyamodni, azon kellemetlen tapasztalást tevő, hogy valahányszor a' közönséges földművelőt szomszédja birtokának megböcsülésre szólítják föl, oly idegen számára, kit gazdagnak gondol, jobbadán úgy történik az meg, hogy a' társaság jogtalan károsíttatását nem igen kerülhetni el. E' roszat gátlandólag, minden szükséges adatot összegyűjté már az ideigl. választmány, hogy azok erejénél fogva illő uton orvoslást nyerhessen. A' vonali földbeváltáson kívül egyszersmind a' földbeli munkák árcsökkentés útján a' 34 legkevesbet kívánónak adattak át. Az ut és kocsi építésénél az amerikai modort fogadá el, mivel azt, számos próbatót után, legcélszerűbbnek tartá az ideigl. választmány. Az előre sejt-

hető számos utas-szállítás miatt két egymás melletti vonal-építés határozatát. Alapelvül szolgált, mindenben legnagyobb takarékoságot követni, de sehol nem kimélni a nagyobb költséget, midőn azt a közönség legnagyobb kényelme 's bátorsága kívánta, vagy midőn a társaságot gyakori javítgatások ellen biztosítani kelle. Minden építésnél biztosítá magát az ideigl. választmány földváltás és az illető hatóságok helybenhagyása által, valamint arról is gondoskodék, hogy a társaság, mennyire az eszközölhető vala, a nyilvános könyvekbe mint tulajdonosa iktattassék a beváltott birtok-részeknek. Vasutépítésnél leglényegeseb szükség a jól rendezett erőműgyár, mikben tökéletesen kijavíthatni a mozgonyokon és kocsikokon eshető károkat, 's újakat is építhetni. E' nézet igazságáról már az idegleni gyár is meggyőző a választmányt, mellyben a társaság nem csekély hasznával eddig már 300 porondkocsi készült, majd valamennyi lakatos- és kovácsmunkával együtt, mellyek most 73 dolgozót tartnak elfoglalva. Miután már több e' czélra vásárolt erőmű megérkezék Angliából, az ideigl. választmány Kraft erőmű-igazgatót mult télen utolag Angliába küldé a még hiányzó erőművek személyes átvételére, 's hogy a megvásárolt mozgonyokra nézve tökéletes haszonvetőségükül meggyőződést merithessen, az angol gyárakban gyakoroltatni szokott mesterfogásokat pedig tökéletesen tulajdonivá tehesse. Az erőműgyár-építéshez egyik legjobb angol erőművész által megigazított terv szerint lehető legnagyobb gyorsasággal fogatott az ideigl. választmány, minek következtében ez épület nagyobb része már földel alatt van, 's így az erőművek fölláttatása rövid idő múlva véghez fog mehetni, mit általános munkásság követend. Mivel a jóval előhaladt építések miatt folyvást távolabbra szükség szállítani a földet, tehát nagyobb mennyiségű kerék-vagy vágány-sínekre van szükség, mint mennyinek behozhatására a kormány engedelmet adott, a wolfsbergi gyárból küldöttek pedig koránsem tökéletesek eléggé, a másik két gyár pedig még épen semmit nem küldé, tehát az ideigl. választmány f. e. sept. 11ikén előterjesztést intéze ő es. 's ap. kir. felségéhez több ilyenemű vasak szállíthatásáért Angliából 's egyszersmind az arra szabott rendkívül magas vám csökkentéséért. Az eddigi munkák a befizetett 10 pCnyti tőkejáradékot f. e. jul. első felében már fölemészték; mivel azonban kötelező magamat a szükséges előlegezések lefizetésére 4% kamat mellett a 2dik nagygyűlésig; tehát mindaddig nem hirdete 2ik befizetést az ideigl. választmány. A magyar kir. helytartó-tanácsához a Pozsonyig és Sopronyig nyuló vonalra nézve f. e. jan. 12ikén, a es. kir. kerületi hatósághoz pedig az ausztriai birtokon levő fő- és mellékvonalak iránt, f. év april 13ikán nyújtá be terveit az ideigl. választmány. A nevezett hatóságok már megtették a szükséges vizsgálatokat, 's mivel semmi nehézségre nem találtak, tehát legközelebb helybenhagyatásukat várhatni a kérdéses terveknek. A Bécs-Pozsony közt tervezett vasutvonal annyiban szenvedé változtatást, hogy most az egész vonal csak 9/10 mérföldnyire megy, 's így legfőlebb 2 óra alatt haladhatni azt keresztül. A Győr-ig vezetendő vonal tervei is a magyar kir. helytartótanács elibe terjesztvék, 's e' rendkívül kedvező helyzetű vonal vizsgálatát még ez év folytatában végzendik be az illető megyei hatóságok. A ma választandó igazgatóságnak lesz tehát tiszte, illő tekintettel minden az idő folytával kifejlő viszonyra, meghatározni: mellyiket szükség az érintett vonalak közül mindenké elött munkábevételni? A társaság részire tett ez előkészületeken kívül én már tulajdon költségimen mérnököket küldék tavaszkor a legjobb vonal-keresésre Győr és Buda között; e' földadat meg is van fejtve, 's a főterv a magyar kir. helytartóság elibe terjesztetés végett már készülöben is. E' munkálkodások sikere oly igen kedvezőleg mutatkozik, hogy a vonal hosszúsága Bécs-Buda közt csak 34/10 mérföldet teend, melly ut 7—8 óra alatt könnyen keresztül leend haladható, 's ez ut Szőny (s ez által Komáromot) Tatát, Bicskét 's Budaörsöt érintendi, Fehérvárt pedig megközelítendi, és így mind Magyarországra, mind a vállalkozó társaságra nagy haszon fog haramlani. A f. e. máj. 6ikán nemely kevés változtatással legf. helybenhagyást nyert alapszabályok már köztudomásul adattak, 's képesíték az ideigl. választmányt a kívánt részvény-átíratás teljesítésére, 's azután a tulajdonképi részvénybirtokosokat 2ik nagygyűlésre meghíni. E' gyűléssel megszűnik az ideigl. választmány hatásköre, melly az eddig hatalmában volt igazgatást Önök kezébe teszi le, átadván egyszersmind pénzsamadását 's kéri Önöket 3 tagu küldöttség-nevezésre, melly azokat vizsgálat alá vegye és aláírja ez ülés jegyzőkönyvét, melly egyszersmind igazolási oklevelül szolgáland a lelépő ideigl. választmánynak a mult 1838iki octob. Isejéltől mostig történt dolgokra nézve. Kérem Önöket már most válaszzanak alapszabályszerűleg küldöttséget és igazgatóságot. — Ezután indítványt tón Ullman M., mellynél fogva következő esetekre nézve választmányt kívánt az igazgatóság mellé rendeltetni: 1) ha a Pozsonyig megengedetendő 2dik vonal, 2) vagy Pestig a Duna bal partján megengedetendő vonal, 3) vagy pénzhiány következtében azon kérdés támadna: hogy vajjon nem tanácsosb e' a megengedetett vonalak közül néhányat épen nem építeni; vagy 4) ha más vasuti társaságokkal egyesülés látszanék tanácsosnak. Miután azonban az elnök az alapszabályok 23ik cikkéből megmutatá, mikép illy életkérdésekben csupán a nagy gyűlés határozhat, Mayer János pedig fölölegnek tartá minden tanácskozó választmányt a szemes igazgatóság mellett, 's Eskeles b. végre megjegyzé, mikép a mostani nagy gyűlés csupán a bécs-győri vonal ügyeivel foglalkozhatik 's koránsem terjeszkedhetik ki a még meg nem engedett vonalak viszonyinak rostálgatásába, minden következmény nélkül maradt Ullmann indítványa. Szamadási és jegyzőkönyv-vizsgálatra választattak: Bruchmann János, Eskeles Dániel b., és Skribanek József. Ámbár Mayer és Eskeles indítványára általános véleményegységgel választás nélkül volt szándék igazgatókká kinevezni az ideigl. választmány tagjait, mindazáltal Sina báró és Hohenwarth gróf es. kir. biztos sürgetésire titkos szavazás útján ment véghez a választás, 's csakugyan az eddigi választmányi tagok lettek igazgatókká, kiknek neveik: Mannagetta

János Vilmos, Mitis Ignác, Pöcher Ferencz, Puthon Károly b., Reyer Károly, Robert Lajos, Sina György b., Sina János b., Sina Simon b. 's Vacani Kamill. Miután a es. kir. biztos kihirdeté a választásokat, elosztott az ülés. Oct. 11iken végzék a számadás vizsgálatát, 's akkor a jegyzőkönyvet is aláírák a vizsgálók. Az eddigi összes költség, oda tudván az aránylag csekély pénztármaradványt, 1,905,784 ft. 4 kra megy pöbén.

(Milos hg megegyezik fia hggé emeltetésiben.) Oct. 14iki bukaresti hírek szerint az oláh hoszpodár tanácsára Milos hg csakugyan megegyezék Mihály fia hgi székre emeltetéséről. Oct. 16kán egy biztos megérkezését várak a magas porta részről két nagy uri fermánal, mellyek egyike meghagyja Milos herczeg külső diszjeleit, miktől szerb armánykodás meg akará őt fosztani, másika pedig helybenhagyja Mihály hg fölemeltetését 's Konstantinápolyba idézi őt ünnepélyes beiktatás végett. A fiatal hg édesanyja mindaddig Oláhországban mulatand, míg fia Konstantinápolyból visszatérend Szerbiába.

Epar-s tőzsér-ügy. Mező-Csenger, oct. 19kén: Nálunk 's környékünkön e' héten ment véghez a kukoriczatörés és burgonyaszűret; kukoriczánk kedvező időjárat következtében tökéletesen megért, 's a körülményekhez képest reményen fölül termelt, 's ez annál örvedeseb, minél sajnosb a sertészizalókra nézve, e' különben erdődus megyében, a makkhiány, a Gombás nagy erdejében semmi, 's az Avason is csak igen kevés makk teremvén, mi 's főleg azon körülmény, melly szerint a kukoriceza, mint Mármaros földnépére nézve fő élelmi czikk jó tekintetbe, annak árára már eddig is nemesak mint halljuk a szigeti, hanem a szatmári piacon is kedvező hatást gyakorol, a mennyiben köble most is elkel 8—9 vótófonton. Melleleg megjegyezhetjük, hogy megyénk számos erdejében valamint makk, ugy gubacs sem termelt, elemesztvén a hernyók tavasszal a fáknak még leveleit is. Burgonya, mellynek itt ezelőtt hanyagul üztött természetűre ugy látszik két három év óta kitünőbb, bár még mindig nem azon figyelem fordítatik, mellyet illy jeles és sok hasznu gazdasági czikkely érdemelne, nem sok lett, 's a mi van is, a kötésekor járt szárazság miatt meg nem nöhetvén, többnyire apró és szaporatlan. Az itteni földművelésben előkelő szerepet vivő dohány, mellynek csekély jövedelméből pénzleginkább a földnépe, elemte esőhiány miatt majd egészen kiveszett, a későbbi ültetvényre azonban az idő inkább kedvezvén, az előbbi évek termésit az idej jóval meghaladta; ára, a szigeti és szatmári piacok által meghatározva, a levelek minőségéhez képest 10—25 vft. közt forog, megjegyezvén, hogy itt a dohány nem mássa számra, hanem száz esomónként adatik el. — Téli gyümölcsök, p. alma, körte, miben máskor bővelkedtünk, ugy szőlőben semmi sines, mi annál különösb, mivel, mint halljuk, Mármaros hidegebb éghajlata alatt az ősz gazdagon hozott gyümölcsöt 's főleg alma ésogyoró (dió nálunk is lett egy kevés) rendkívül szép és sok termelt. Egyébiránt folyvást legszebb őszi napoknak örülünk, kik t. i. egészségesekek vagyunk, mert vidékünkön egy orvos állítása szerint, mit a tapasztalás szinte igazzol, alig van ház, hol egy, néha két beteg is, leginkább epelázban nem sinylenék; utczáink útaink portlepvék amyira, mint tán nyár derekán sem valának, 's a nap forró heve gyakran az ebnapoknak sem válnék szegyenére; dérmég eddig csak egy éjjel volt, sokan látták hogy egy szomszéd helység földén az elhullott árpa fejét kihányta. Őszi vetésink is, már rég a föld keblében, most már, valamint réteink 's legelőink, mindenfelé gyönyörűn zöldelnek, a tarlókat buja növényzetű fü fedé, sőt a tavaszi hernyók által ékeiktől megfosztott gyümölcsösök, erdeink, mintegy kárpótlásul, a leggazdagabb lombos- és levélzetű diszlenek. Szamosunk vizállása igen kicsiny 's folyása oly alig észrevehető lassu, hogy ha valahol mozog, bátran bihetni, mikép ott a folyam valamely jóízű hűres kecsége teszi vizalatti sétáját. A Szamos Csenger és Tótfalu közti fahidreának, mellyet a ragadó ár nagyon megrongált, kijavításán a' ns megye folyvást dolgoztat; ugy látszik azonban, még az ideu nehezen fog bevégezteni, mert a czölöpök leveretése, a mint most történik, szerfölött lassu és késedelmes munka, miéért ohajtható, hogy a komáromi Varjútele új találmányu czölöpverő, melly (l. Jelenk. 81 sz.) felényi erőt és időt megkimél, legalább mintában, mindelebb meg hozatnék, itt értelmes mesterek által készítettnek 's ezáltal a nagy erő- és idővesztés elhárítatnék. A szatmári és erdői hegyen holnapután kezdenek szüretelni 's igen jó bort várnak; árat még bizonyosan nem tudhatni. A tiszta buza ára e' tájon csökkent; most 10 és 9 vft. közt ingadoz. Végül megjegyzem, mikép nálunk sokan a jelen és 1834. év között sok hasonlóságot akarnak találni, p. a' szép hosszú őszre, a' számos betegre, Szamos csekély vizállására, 's hogy hasonlításuk még tökéletesb legyen, a' két év horára nézve is, bár a jelennek még eddig csak szőlőjét kóstolhatták, 's mind ebből azt vélik jósolhatni, hogy még ez év folytatában aligha föl rengés nem fog ránk riasztani, mivel ez az összehasonlított 1834ben szinte napi renden volt. — Esztergom megyében is jó sikerrel természetik a' cukorrépat, az idej termés meglehetősen volt, a' répak ugyan máskorinál kisebbek, de zamatok annál cukorosh. Ezen cukorrépa leveleivel sajátoság próbát tettek egy cukorgyárnok cseledeit, ugyan is azt összevágván, dohánnyal pipában füstre szíták. A' cukorrépa levél füstjét kellemesnek mondják, 's dohánnyal keverten szőlőben használhatónak állítják. — Őszi vetésünk nagyon hibás volt a' hosszas szárazság miatt, de már kapott földünk esőt, hajt is a' mag, csak a' fagy ne gátolja, mitől van okunk félni, mert a' hévmérő reggelenként 4° vagy 5° mutat 's kályhához szoktatja az embert. — A' bor úgylátszik nemigen kapós, a' bányavárosi kereskedők Vámos-Mikolán 10 ftrtal, 's Börzsönyben, Ganádon 9—8 ftral nagymennyiségű bort vásárolván, hegyeinket nem igen látogatják, mit a' Duna tükrenek alacsony sikkja is látszik elősegíteni, ámbátor az utak eddig meglehetősek. — Párkány: Simon-Judási vásárunk oly hideg mint az idő. Hajó mintegy 50 lebeg partunknál többnyire sziget- és csallóköziek, 's csak kevés vágmelléki, rakott szekér épen kevés jött, mind e' mellett van elég káposzta és zöldség, csakhogy drága, mit az idegen kofák még drágábbítottak. A' keleti-ár köv. volt: Tisztabuzának szapuja 10 ft., kétszerese 8—8 ft. 30 kr., rozse 8 ft. árpáké 6 ft. zabé 4 ft. 15 kr.; bab, lenese, horszó, cziczberborsó vékája 2 ft. 30 kr. köleskásaé: 4 ft., gesztenyéé: 7—8 ft., zsák burgonya 1 ft.; gyümölcs alig volt valami, dió vékája 3 ft. 30 kr., káposztá száza 7—10 ft., zöldség 100 esomója 5—10 ft., zeller 100za: 3—8 ft. Dohány sok volt legkivált Hontal pereszlenyi, termagi, honti, tölgyesi, volt olvári, ribai 's véki is. Válogatott pereszlenyi mázsája 50 ft., mindazáltal jót és szépet lehetett venni eleget 14 ftől egész 24ig mázsáját. Kendert is láttunk meglehetősen de mák kevés mutatkozott, hajdina vékája: 5 ft. Baromvásáron marha elég volt, de drága, 's vevő igen igen kevés. Ugy látszik a' vásárt kengyelülöként megelőzte rossz idő ijeszté el a' vásárlókat, kik a' bekövetkező esztergomi vásárra támaszkodnak. — Kolozsvár on oct. 19kén végzék a' szüretet. A' termés minősége oly jó, hogy azt csak az 1834khez hasonlíthatni; mi mennyiségét illeti, csak 1/3-adat teszi az akkorinak. Egyébiránt akkor oly bő volt a' termés, hogy a' közelebbi 10 év közül csak az 1831iki közelíté meg e' tekintetben, 's így bizton megelégheteni a' mostani terméssel mind mennyiségét mind millységét illetőleg. — A' kolozsvári répa-cukorgyár választottsága a' részvényeseket értesíti, hogy miután a' gyárhoz a' répamennyiség és más szükségesekek beszállítottak, 's minden órán a' munka elkezdetik, egy felől azért, hogy a' tár-

haság ellibe általános kimutatás terjesztessék a gyár jelen állásáról, más felől hogy a jövőben természeténél szükséges répaceménység ára iránt a természeteni kívánókkal egyezés kötések; f. é. nov. 1-jén délután 4 órakor a casino tere mében közgyűlés fog tartani.

(Szózat Angliából a magyarországi gabnakereskedés iránt.) A gabnatorvényi kérdés köztudomás szerint nemcsak az utóbbi parlamentülésben vala legelénkebb vitakozási tárgy, hanem még most is folyvást bő irástárgyul szolgál az egyetemi angol sajtónak, minek következtében természetesen azon országoknál is mindenkor történik említés, mellyek legújabb képesek Angliába ezen szükségét fődözni, 's hogy ezek közt Magyarország foglal első helyet, azt említni fölösleg. Így legközelebb a „British and foreign Review“ egyik füzetében ezeket mondja egy igen jeles értekező: „Magyarország alkalmasb a' legszorosb kereskedési kapcsolatra Angliával, mint bármely más országa az európai szárazföldnek.“ Értekező legnagyobb barátja a' kereskedési szabad közlekedésnek, 's azért hártáztottan a' gabnatorvény ellen nyilatkozik, azután pedig azon helyeket számlálja elő, honnangabnával láthatná el magát Anglia. Először Olaszországot nevezi; de nem igen nagy alopossággal, mert Olaszország gabnatermesztése sokkal csekélyebb, hogysen méltó lenne azzal illynemű kereskedésbe boesátkozni. Egy quarter (4 bécsi mérő) franciaországi buza szállítással együtt Angliában 26 ft. 7/2 krba kerül pgőben; az odesszai tiszta buza ára Angliában (mindig quartert v. 4 bécsi mérőt értvén) 26 f., a' keleti kikötőkbe szállítotté: 25 f. 42 1/2 kr. pgő; a' hamburgié: 27 ft. 11 1/4 kr. pgő; danzigé: 26 f. 15 kr.; az amerikaié pedig 25 ft. pgőben. Ezen előzvények után a' magyarországi buzára tér az értekező, megmutatni iparkodván, hogy ez Angliára nézve legjutalmasb. Szerinte a' magyarországi gabnát, melly kivételre van szánva, Sziszeken szokták összegyűjteni, hová azt többnyire Száva folyamon szállítják. Sziszeken egy bécsi mérő buza ára legfőlebb 2 ft. 45 kr., Fiumében szállítással együtt 3 ft. 45 kr., Triesztben: 3 ft. 50 1/4 kr., 's így egy quarter ára Triesztben 17 ft. 48 1/2 kr., ehez járul még a' sziszeki, károlyvárosi és fiumei ügyviselőnek 5, vagyis ezzel együtt minden mellékköltség fődözésére összesen 24 1/2 pCent, minélfogvást a' magyarországi gabna minden quarterjét összesen 26 ft. 7/2 kr. pgővel fizeti az angol gabnakereskedő. Meg kell azonban jegyezni, hogy e' számolásnál a' legmagasb gabnaárt tartá szemel előtt az értekező, 's e' szerint teljes joggal mondhatni, hogy a' magyar buza quarterje alkalmasint nem kerülne többé 24 p. forintnál; egyébiránt értekező a' főnebbi magasb 's ezen kisebb ár közt közeparányt választván, azt hiszi, hogy a' magyarországi buza quarterje soha nem kerülne többé 50 shillingnél, vagyis mintegy 25 pgő forintnál, míg a' hamburgit legalább 54, danzigit 52, franciaországit 52, odesszait 52, ausztriai 51 shillinggel kell fizetni. Ebből természetesen következteti, hogy a' magyar gabna legelősebb, holott jószágra nézve tavul magy maga mögött minden másországi terméket, 's mindenkor elég mennyiségben találhatik, miután értekező számolása szerint Magyarország évenként 56 millió bécsi mérő buzát természet, Horvátország pedig külön majd 8 milliót, 's e' mellett igen sok föld parlagul hever, melly élénkebb kereskedés támadtakor bizonyosan tömérédek mennyiségű gabnát termene. Ezenkült még következő okokból is igen kedvezőnek mondja értekező a' gabnaszállítást Magyarországból: Sziszekből Károlyvárosig Kulpa folyamon kényelmes a' szállítás; Károlyvárosból Fiuméig olly jó országut vezet, mellyet méltán mondhatni Európa egyik legpompásbikának; Triesztben pedig tömérédek sok a' magtár 's angol és ausztriai hajókban sines hiány, mellyek azonnal tova szállíthatják az oda érkező gabnát. Mi pedig Magyarország népességét illeti, azt most 12 millióra tehetni, holott 20 milliót is kényelemmel táplálhatna. E' szerint biztosan hiszi az angol értekező, hogy honosi azonnal szorosb kereskedési összeköttetésbe lépendnek Magyarországgal, mihelyt az annyira káros gabnatorvényi tökéletesen eltörlesztve, vagy legalább módosítva leend, főleg, miután az illy szövetkezésből még azon különös haszon is fogna Angliára haramlani, hogy a' jobbadán földművelő és kevés gyárral bíró magyarok örömmel eszerelendik majd ki gyártatlan termékeiket angol kézműgyári cikkekért.

KÜLÖNFÉLE: Siskovich József udv. tan. 's főisp. helytartó Zemplény KK. és RR. leli köz ohajtása következtében tett ígérete szerint a' tiszti kar törvényes újítását eszközölni kívánván, annak határnapján november 14-kére tűzte, 's az e' nagy fontosságú tárggyal összefüggésben levő intézkedések megtétele más egyéb a' közgyűlés határozásaitól függő ügyek fölvétele végett is, ugyanazon hónap 7-ik 's több köv. napjaira saját elnöksége alatt tisztújítás-előző közgyűlést is rendelt. — A' váratlan tartós szép és meleg idő földvidamitá a' már elszomorult hegyaljai lakosok sziveit, mert szöleikben a' mosolygó gerezdekben aszu is — mi nélkül bármely nagy szüretnek sem örvend Hegyalja — meg pedig nem közszerűleg mutatkozott 's még fejlődék naponkint; a' szüretelést, habár gyéren, a' hegyaljai városokban is megkezdék már 's itt ott látni már a' felföldi tótokat pogyászakkal lekullogni. Az idei szüret felől az egész környék nagy reményekkel van telve, még a' már vagy öt éve láthatatlan lengyel vevő zsidók is mutatkoznak, látni ohajtván az idei bort még a' szőlőtőkén! mi végett már egy hónap előtt általok a' szállások és borok vétele iránt sok megrendelés tétetett. A' jó isten illy módon megmenti Hegyalját a' véginségtől, egy kis pénzt és így vig kedvet is szivarogtatván csüggedt lakosiba. A' szüreti vigalmak, köz hiedelem szerint, soha sem voltak élénkebbek mint az idén. — Turóc megyében sept. elejétől fogva több helység lakosait marhadög károsítá meg, ámbár szép 's meleg napok járnak.

Magyar tud. társaság kiadásai. Academiái költségen megjelentek: I. Kazinczy Ferencz eredeti munkái. A' m. t. t. megbízásából összeszedék Bajza és Schedel. II. kötet: Utazások. N 12 r. összesen 424 lap; füzve postapap. 2 ft. 10 kr. nyomt. pap. 1 ft. 40 kr. ep. Tartalma: I. Magyarországi utak: Kassa, Eger, Fűred, Debreczen, Esztergom, Pannonhalma, Vác, Nógrád, Gömör. II. Erdélyi levelek, historiai bevezetések és talalékokkal. — 2. Philosophiai anthropologia. Irta Köteles Sámuel, néhai philos. prof., m. acad. rendes tag. N 8 r. 213 lap; velinenkémény táblába kötve 1 ft. 20 kr. ep. Tartalma: Bevezetés. I. könyv: Közönséges értekezések a' lélekről. II. k. [Az ismerő tehettség III. Az érző tehettség. IV. k. A' kívánó és akaró tehettség. V. k. Az emberi lélek kórtanja. Talalatók ezen, 's az academia által kiadott egyéb munkák Eggenberger J. és fia középonti megbízott — valamin minden egyéb hitel. k nyvárosnál, vagy általok megho-

zathatók. Ugyanazoknál folyvást fogadtatik előfizetés a' m. t. társaság havli irására a' Tudománytárra, mellynek eszt. ára (12 füzet, metszetekkel, velinen, 5 ft. ep. Egyszersmind figyelmessé tétetik a' közönség a' közelgető pesti vásárkor megjelenendökre, u. m. 1. Romai Classicusok magyar fordításokban, harmadik kötet, J. Caesar minden munkái első fele. 2. Külföldi Játékszín XVI. és XVII.-d. kötet: Rágalom iskolája, vigj. Sheridanól, és Romeo és Julia, szomorujáték Shakspeartól; mind kettő angolból fordítva, amaz Tóth Lőrinez, ez Náray Antal által. Pesten, oct. 29. 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

A' pozsonyi első évi versenyzés f. é. oct. 27-kén délután 1—4 óra közt ment végbe következőleg:

1. Elegyverseny. Tét 50 ar. fele bánat. Ausztriai birodalomban 1837ben szül. minden lóra. 3/4 ang. mf. Teher: 90 ft. mén 3 fonttal többet. Liechtenstein Al. hg. k. ap. Galopade, an. Partisan-Mare. Lovagolta Lo w. 1. Esterházy Mik. hg. k. ap. Champion, an. Chateau-Margaux -k. . . . . 2. Széchenyi Ist. gr. sárga k. ap. Galopade, an. Prudish. . . . . 3. Esterházy Mih. gr. p. k. Reserve, ap. Carthago an. Edith. . . . . 4. Hunyady Józ. gr. bánatot fzetett.
2. Eszterházy-díj, egy esinos készületű ezüst vaukanfó. Magyarorszában nemzett minden ló számára, telivért kivéve. 2. ang. mf. Teher: 3e. 89 ft, 4e. 100 ft, 5e. 106 ft, idősb 112 ft. Tét 3 ar. Czindery László 5e. p. k. Estrella, ap. Doctor Oloroso. Lovagolta: Charles Manning . . . . . 1. Schoppingk Tivadar báró p. k. ap. Cato an. Sprite . . . . . 2. Széchenyi Ist. gr. 4e. p. m. Mazepa visszahuzatott.
3. Asszonyiságok billikoma. Minden lóra, angol kivéve. 1 ang. mf. ismételve. Tét: 10 ar. fele bánat; a' díj az első lóé, a' tétosz azonban az első és 2dik közt egyenlőn osztatott meg. 3e. 70 ft, 4e. 90 ft, 5e. 96 ft, 6e. 100 ft, idősb 103 ft; mén 2 fonttal többet; nem-telivér 5 fonttal kevesbet. Volt három íz. Széchenyi Ist. gr. 3e. sárga k. Julietta, ap. Rowton, an. Prudish. Lovagolta: Gilbert. . . . . 2. 1. 1. Czindery László ur 5e. p. k. Estrella, ap. Doctor Oloroso. . . . . 1. 2. 2.
4. Pozsonyi-díj, 200 ar. ausztriai birodalomban született minden lóra. Tét: 20 ar. fele bánat. Mind a' díj mind a' tétosz egy negyede a' 2dik lóé. 1 1/2 ang. mf. Teher: mint a' bécsi Bielstakcsben; a' Károlyi tévverseny, a' Biel-stakes, a' bécsi 200 aranyos díj, és pesti asszonyiságok pályadíja nyertesei 5 fonttal többet. Traun Fer. gr. 3e. m. Romeo, ap. Conscript. Lov: Jackson . . . . . 1. Liechtenstein Al. hg. 3e. m. Furioso, ap. Privateer, an. Miss Fury . . . . . 2. Hunyady Józ. gr. 4e. sárga m. Sir William, ap. Carthago, an. lady William . . . . . 3. Festetics Mikl. gr. 3e. p. m. Nágoes, ap. Conscript, an. Don-Juan-kancza 4. Eszterházy Mikl. hg. — Széchenyi Ist. gr. — és Czindery László bánatot fizettek.
5. Pony-k, azaz 14 markot felül nem haladó lovak közt verseny. 1/2 ang. mf. Ur lovasok. Tét: 2 ar. füss v. fizess. Festetics Gejza gr. . . . . 1. Eszterházy Miklós hg. . . . . 2. Zichy József gr. . . . . 3. Wenckheim Béla b. . . . . 4. Brudern Antal báró, Szapary Antal gr, Eszterházy Kazimir gr. Szapary Miklós gr, Bathány Lajos gr, Széchenyi Ist. gr, Traun X. Ferencz gr. is aláírva voltak, de nem léptek ki a' gyepre.

E' napi ezédulán kihirdetett versenyek közt még köv. elegy és külön-versenyek mentek véghez: Elegyverseny, 1/2 ang. mf. 20 ar. mindegyik. Ur lovasok. Szapary Antal gr. Hirtelen nevű kanczán . . . . . 1. Forray Iván báró King Lear nevű lován. . . . . 2. Zichy József gr. Charles nevű lován. . . . . 3. Különverseny, pony-k közt 1/2 ang. mf. Zichy József gr. lova. . . . . 1. Schönborn gr. lova. . . . . 2. Különverseny, 1/2 ang. mf. Ur lovasok. Wenckheim Béla báró Steamer nevű lován. . . . . 1. Szapary Antal gr. Billy nevű lován. . . . . 2. Idő a' mostani évszakhoz képest kedvező, nép igen sok volt. Sajnálhatni, hogy némely ifjak és rendörök közt egy kis összekocozzanás történt, melly azonban csakhamar minden tetemes következmény nélkül lecsilapult. Este 6 órakor a' pozsonyi lövészek termében 75 teritékes társasági ebéd zárta e' napi ünnepélyt, melly alkalommal ő felségének 's egész uralkodó háznak, jelesül fens. nádorunknak, tavábbá több nagyérdemű hazafinak, 's ezek közt, Széchenyi István grófnak egészségre; a' köz egyetértés, értelmesség 's jólét előmozdítására üritettek áldomaspoharak. Három angol utas is vala jelen e' lakomán, kik hasonlag egy poháremelés tárgya levén, egyikök, irantoki e' figyelmet a' társaság egyik honi tagja által tüstint magyarrá tolmácsolt angol beszédében, hazánkra nézve igen hízegő szavakkal köszönte meg.

Amerika.

Buenosayresi hírek jul. 24-ig terjednek; szerintük jul. 28-án kezdé meg üléseit a' képviselőház, hogy alelnöke tudósítását meghallgassa d. Manoel de Maza, volt elnöke, meggyilkoltatásáról, kit az előtti nap ugyanazon házban, mellyben a' nyilvános ülések tartatnak, gyilkoltak meg. Ugy beszélük, hogy azok követték ele' tettet, kik vele a' fenálló kormány megbuktatására esküttének össze, de félvén elarulásától, meggyilkolák. Véres elhunytá kevés részvétet szüle, mert azon gyanu terhelé őt, hogy Rozas elnök élte ellen áskálódék, mi miatt a' közönség szerfölött boszankodék. Orgyilkolások egyébiránt itt napirenden vannak. Petralta nevű lelkész Rozas parancsára saját házában konczolák le. — Az argentinii republica és Franciaország közti viszály mentülelőbbi kiegyenlítettését reménylik; Martigny francia buenosayresi ügyviselő új utasításokat kapa kormányától. —

Spanyolország.

(Espana ujra ellenségesen lép föl.) Espana gr. meghódoltát már kormánylapok is bizonyosnak mondak, 's most mégis ellenkező bizonyult be 's minden alkudozást megszüntetett vele a' kormány. Barcelonából ugyan is oct. 11-ikérül ezt írják: „Tegnap Espana gr. Moyot minden erősitvényel együtt elfoglalá és fölégeté. A' barcelonai őrség egy része a' megtámadott Valdes segítségére siete.“ Más lap szerint a' francia consul rendeletéből két franczia hadihajó parancsot kapa Palmába vitorlázásra, hol bizonyos szolgálatot kellend tenniök a' madridi kormánynak. —

A n g l i a .

(Uj javaslatok Szyria ügyében. Elegy.) London, oct. 17kén: „Brunnow, ki itt-volta utolsó napjaiban többször értekezék Palmerston lorddal 's a' ministerség többi tagjaival, most Johannahergre utazék, hol Metternich hggel szándékozik tanácskozni a' használandó rendszabályok véggett. Alaposan véljük mondhatni, miszerint Ausztria és Russzia a' keleti ügyekre nézve ugyanazon irányt követendik, miután ezt kölesönös politikai elveik majd föltétlenül teszik szükségessé. Egyébiránt a' porta már most alkalmasint állítja, hogy nem olly veszélyes egy derék ellenséggel birni, mint öt jó akaró és segítség-ígérő barátal. Ha párttekinet nélkül vizsgáljuk az idő szüleményit, valóban azon következtetésre kell jutnunk, hogy most nem a' török birodalom jólléte, hanem inkább az európai hatalmak kölesönös viszonyai forognak kérdésben. Hogy ebből surlódások fognak támadni, azt mindenki előre is tudhatá; de hogy e' surlódások illy hosszas tehetlenséget szürendek, attól senki nem vélt felhetni. Pedig mégis így történt. Az európai összes bölcsesség megállapodott a' 70 éves basa hatalmas és armányos akarátja előtt. Politikában mindazáltal nem késkedhetni büntetlenül, 's a' mostani kétkedő halogatást csupán az első hibás tettnek kell tulajdonítani. Azon ezél, melyet követniök kell, nyíltan fekütt a' nagy hatalmak szemei előtt. Nagyszerű szomorujáték látszott készülöben, 's in egyszerű armányszövedék lett az egészből. Brunnow néhány nap előtt elutazott Londonbul. Küldetése ezélja tulajdonkép tapogatózás volt: hogy vajjon nem szünt é meg John Bull haragláza Russzia ellen a' perzsa-indiai történetek miatt? De azon jó fogadtatás, melyben itt mindenütt részesült, nyilván tanúsítja, hogy feledés útján vannak az érintett bántalmak, 's hogy a' Russzia elleni általános gyűlölség nem épen olly nagy, miképz azt közönségesen hiszik. Brunnow küldetése mindazáltal mégis süker nélkül maradt, mert Anglia nem fogadá el az orosz kormány ajánlatit, mivel Palmerston mindenek előtt a' dardanellák iránti kérdést kívánja határozottan eldöntetni. Hogy azonban mégis készséget mutasson a' kormány e' hosszas pangásból kiszabadulásra, tehát újabb ajánlatokat tön a' francia kormánynak, melyek szerint az alkirálynak Egyiptuson kívül még Szyria egy részét is átengedni szándékozik olly föltéttel hogy Mekka és Medina török felsőség alatt maradjanak. A' francia kormány még nem nyilatkozék ugyan ez újabb ajánlatra, de alkalmasint zavarba jutand ez engedély miatt, látván, hogy végre csakugyan határozólag kell nyilatkoznia. — Eszterházy hg Bécsbe utazik, távolléte alatt Hummelauer viendi a' követségi ügyeket. — 16kén este a' windsori királyi lak egyik kúrtöje kigyúlt; veszély mindazáltal nem történt, 's néhány pillanat mulva minden rendén volt. — Bathben uj hölgyzárdat alapítottak. — Baring uj pénzügyminister tiszteletére oct. 16kén ünnepélyes lakomát adtak a' portsmouthi választók. Beszédében hathatósan védte Baring a' kormányt a' toryk azon vádja ellen, mintha az csupán katolikusokat alkalmazna hivatalokra. — Az utóbbi parlamentü ilésekben köztudomás szerint zajos vitákat szült a' népnevelési ügy, mely a' ministeri indítványnál fogva ugy vala szerkesztendő, hogy ezentul a' nevelés minden valláskülönbségi tekintet nélkül történjék. A' ministerség ez indítványa az elsőházban többséget nyert, a' felsőházban történt megbuktaért pedig elég kárpótlást kapott azon határozott hangu nyilatkozatban, melyel a' tory peerek vakbuzgó követelésit visszautasítá a' királyné. A' M. Chronicle egyik legújabb száma ezt írja e' tárgyban: „Azon jegyzéken, mely a' britt és külföldi iskola-társulat hatásköre tágitása végett kering, ő fölsége nevét 100 font sterlinggel láthatni aláírva, azon különös kifejezéssel, mikép e' mennyiség példányiskola-alapításra van szánva, 's évenként meg is fog ujtítani. A' népnevelés baráti soha nem fogják feledni, mennyi jót tön már ő fels. atyja is e' közhasznu társulattal, 's most még inkább szeretendi királynéját, miután ezen adakozásából kiviláglik, hogy a' tory peerek vakbuzgalma ellen nem csupán hivatalból, hanem szíve belsugalmából lépe föl. Azon áruló és rágalmozó párt, mely mindenkor három áldomást ürit a' volt cumberlandi hg egészségeért, midön egyet tartozásból köszönt a' királynéra, e' párt, mely a' népmívelődésnek ellensége 's csak mindenemü türelmetlenség előmozdítása által vél virágozhatni, bizonyosan vakbuzgó jajgatásra fog fakadni a' királyné ez adakozása miatt; de a' népvelemény többsége magasztalni tudandja ő fels. e' szép tettét 's további előjelül üdvözlendi azt a' főnálló jótékony kormányra nézve.“ Mennyire türelmetlen 's vakbuzgó a' protestans papság Angliában, következö valódi adatból is világosan kitünik, melyet a' staffordshirei Examiner közöl „Egy protestans lelkész minap boltba lépe valamit vásárlani. Azon ezüst pénz közt, melyet a' kalmár visszaadott neki, többi közt egy shilling is volt Viktória királyné arczképevel. A' lelkész e' sértö szókkal taszítá azt vissza: „Adjon Ön nekem más shillinget, mert Viktória kevésbbé jobb akármelly eretnekél.“ — Bacon Péter kereskedő 24 ezer font sterlinget hagyott a' londoni tud. egyetemnek. — Bulwer uj drámája: „Norman, vagy a' születésjog“ rövid idő mulva színpadra jutand Haymarket-színházban. — Jamaicai hírek szerint Barbadoes igen tetemesül szenvedett az idén a' szárazság miatt, 's a' cukortermesztést alig mondhatni középszerűleg gyümölcsözőnek. Ugyanilyen csapás érte Trinidadot is. A' rabszolgaság-eltörlesztést az angol-nyugotindiai gyarmatokban általános egyezséggel ünneplék év-fordulati napján. A' kristófi gyarmat mind erkölcsi, mind anyagi tekintetben igen sokat nyert ez üdvös törvény életbe lépte óta. — Demerarában aug. 31kén erős földrengést érzettek. — Irlandban igen szomorú téltől félnek, mert az idei gabnatermés félig sem fődözi a' szükségét, 's így nem is álmodhatni arról, hogy még Angliát segíthesse gabnával Irland, miután saját szükségét sem pótolhatja. —

A' pesti nemzeti gyapjú-tár most külön épületben, a' Leopold-városi Gyapju-utczában, jobbra a' váciut felé, ismét nyitva van a' t. ez. gyapjútermesztők számára, miután az átköltözés miatt darab ideig zárva volt. Liedemann J. S. Frídrik.

F r a n c z i a o r s z á g

(Lapvélemény a' spanyol szabadítékokrul.) A' Gazette de France csodálkozik a' spanyol történetek fölött, mert nem hívé, hogy a' cortes helybenhagyandja a' szabadítékokat 's az által szentesitni fogja Espartero ígérétit. Ugyane' lap azt hiszi, hogy már most a' francia tartományok szabadítékít is kénytelen leend megújítani a' francia kormány. Ez szükséges kiterjesztése a' választási eszméknek, melyek minden oldalról teljesülni sietnek, mert a' központi képviselőség természetesen tartományit is kíván, 's ha az adózók követeket választanak, miért ne lehetne egyszerűsmind hatósági tanácsosaikat választaniok?

(Állítások 's vélemények a' keleti politikáról.) Paris oct. Sikan: „Ki megakarná itélni a' népvéleményt a' keleti ügyről, mely valamint egész Európában, ugy itt is annyira elfoglalva tartja a' közvéleményt, az csupán annyit mondhatna, miszerint a' nép bizalmatlansággal viseltetik a' külföld iránt. Barátságunkat Angliával nem gyűlöli ugyan a' nép; de még is általányosan igen fölülegesnek tartják azt 's nem vélnék benne bizhatni; Russziával szövetekezéstül pedig minden angol irtózik, ámbár sok átlátja, mikép illy szerződésből nagy haszon háramlanék Franciaországra; de a' francziáknak bösesületjökre szolgál, hogy nem csupán anyagi jóllétüket mozditják elő, hanem nemesb szempontot tűznek ki céljökul. Lehet ugyan, hogy utóbb szünni fog a' népben e' gyűlölség az oroszok ellen; de most bizonyosan gyalázatnak tekintené minden francia az egyesülést Lengyelország elnyomóival. Azonban egész Európa iránt bizalmatlansággal viseltetik a' francia nép, mit azon körülménynek kell tulajdonítani, miszerint az európai hatalmak folyvást féltékeny őrszemmél kísérik Franciaország minden lépteit, mert jobban tartanak a' zendület rémletes maradványától, mint az előbb utóbb minden esetre kitérésre jutandó szláv hatalmaskodástól. Ezen európai félelem igen kedvező most Franciaország befolyásának. Anglia tön Konstantinápoly előtt horgonyzana már, ha Franciaországra nem kellene illö tekintettel lennie, mely nem armánykodás, hanem veszteglés által gátolja határozottabb föllépésben. Anglia nem gondolja meg aggály nélkül, milly kellemetlenségbe jutna, ha Franciaország szorosb szövetekezésbe lépne Russziával. Így áll Russzia is; e' hatalomazonnal tetteg lépne föl a' keleti kérdés-eldöntésben, bár annyiról volna is csak meggyőződve, hogy Franciaország avatkozás nélküli esöndes szemlélője leend tetteinek. Így azonban csupán ártatlanságát akarja elhitétni a' világgal 's mulatságból mézes madzagot vonogat keresztül Anglia száján, de az angolok sokkal okosabbak, hogy sem gyermeki bárgyúsággal harapnának a' csalétekbe. Csupán Franciaország határozottabb rendkívüli föllépeése birná együttmunkálásra most a' nagy hatalmakat, melyek különben apróságokkal és tulajdon érdekeik czirógatásával töltik a' drága időt, mialatt az alkirály folyvást harczerőt gyűjt és szellemileg is munkás a' török trón ellen elannyira, hogy kénytelen napról napra nagyobb erővel leend csak eszközölhető. —

S c h w e i z .

A' „St. Galler Erzähler“ szerint felső Wallis nemcsak Szardíniához, hanem a' francia követhöz is folyamodott, hogy a' szövetségtül elválhatást eszközölhessen. Ha ez igaz, megjegyzi az uj zürichi lap, ugy kiviláglik, milly gondolatok rejteznek alatta 's mikép követendi egyik elválás a' másikat, ha a' szövetség gyöngé az első elválást gátolhatni. Nyugati Schweizből irt levelek komor színekkel festik a' jövőt, söt még a' francia 's német Schweiz közötti szakadásrul is tesznek említést.

T ö r ö k o r s z á g .

Konstantinápoly, oct. 3án: Az ügyek itt kevés változást szenvedtek; említésre méltó azonban, miszerint M. Ali lépéseket tön Chosrew basához közelítésre. Mi inditá őt erre, bizonyosan nem tudhatni; hogy többé nem kívánja M. Ali Chosrewnek hivatalától elmozdittatását, abból is kiviláglik, mert maga a' nagyvezér nyilvánítá ezt az idegen ügyviselőknék, mi Chosrewet fölötte megörvendezteté. Némellyek szerint sikerült ugyan az alexandriai consuloknak M. Alit rábeszélni, hogy mondjon le Chosrew hivatalától elmozdittatásarul, de jobb érzésre nem tudak őt birni iránta. Mások lappanghat itt, mely M. Alit birta halálos vetélytársa elleni gyűlölsége elfojtására. Az alexandriai consulok ismét meginték az alkirályt, miszerint tulságos követeléseit melletti maradás által álláspontján sokat ronthat; illyes megintések azonban az öregvitéznel kevés foganatuak.

Alexandriai sept. 25ki irat szerint marseillei lapokban Clot-Beyt, M. Ali udvari orvosát, a' moszka ezár Szaniszló-rend nagykeresztjével ajándékozá meg. Az alkirály örömet fejezé ki Medem előtt, hogy Clot-bey érdemeit az európai kormányok is megismerik. —

Török határokrul, oct. 8kán: A' legújabb hírek az európai török tartományokbul kevésbbé nyugtatók, mint az előbbie. Herzegovinában ugyanis a' keresztényeknek elkövetett folytonos zsarások miatt rendkívüli ingerültség uralkodik. Több száz herzegovinai lakos Ausztriához folyamodék Dalmáziába települhetés végett. Szkutariban nagy elégületlenség mutatkozik, mert e' városa' basaságnak Rumelia vezérséggel összecsatoltatása által elveszté helytartói székét. Priscendben pedig tökéletes lázadás dühöng; a' nép elüzé a' török beyt 's hazai kormányt választott. A' lázadók az árudó és marhatized eltörlesztését követelik 's küldöttséget indítanak meg Bitogliába Rumely Valessyhez, honnan naponkint választ remélnék. Noha nem tagadhatni, hogy Ismael priscendi bey zsarlási okozák e' zendülést, mégis Meh. Ali befolyása sem volt süker nélküli. Bosnyákországban, valamint Albániában is némi forrongást tapasztalhatni.